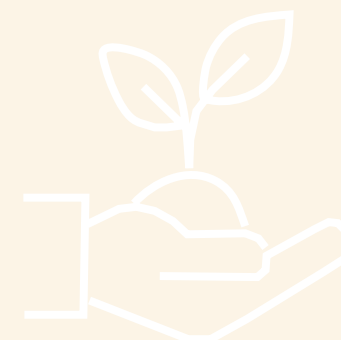

**Rokasgrāmata Rīcības
plāna sagatavošanai
sabiedriskās ēdināšanas
nodrošināšanai
pārtikas krīzes situācijā**

**Rokasgrāmata Rīcības
plāna sagatavošanai
sabiedriskās ēdināšanas
nodrošināšanai
pārtikas krīzes situācijā**

SATURS

1 Par rokasgrāmatu Rīcības plāna sagatavošanai	5
1.1 Kāpēc Rīcības plāns ir būtisks?	5
1.2 Kas ir pārtikas krīze?	5
1.3 Kā sākt darbu pie Rīcības plāna.....	6
2 Maltīšu nodrošināšanas riska profila kartēšana	7
2.1 Bāzes rutīnu kartēšana.....	7
2.2 Plūsmas diagrammu izmantošana virtuves risku profila kartēšanai	7
3 Mainīta prakse, sadarbības partneri un pienākumi	9
3.1 Galveno ieinteresēto personu un jaunpienācēju noteikšana	9
3.2 Traucējumi rada jaunus uzdevumus	9
3.3 Lēmumu pieņemšana un atbildība.....	10
3.4 Komunikācija	10
4 Pārdomas par krīzes vadību	12
4.1 Laba prakse pārdomām par krīzes pārvarēšanu.....	12
4.2 Vairāk resursu: StratKIT tīkls un rīki	12

1 PAR ROKASGRĀMATU RĪCĪBAS PLĀNA SAGATAVOŠANAI

1.1 Kāpēc Rīcības plāns ir būtisks?

Publiskais sektors katru dienu nodrošina ievērojamu maltīšu daudzumu visā Eiropā, kas liecina, ka daudzi cilvēki ir atkarīgi no pārtikas, ko nodrošina skolas, slimnīcas, aprūpes nami, kā arī valsts iestādes, cietumi un bruņotie spēki. Sabiedrības atkarība no nepārtrauktas ēdināšanas nodrošināšanas publiskajā sektorā ir neapšaubāma. Normālos apstākļos publiskais sektors ir spējīgs nodrošināt maltītes, savukārt krīzes situācijās tas var mainīties. Var rasties vietējas, nacionālas vai starptautiskas situācijas, kas dažādās pakāpēs var traucēt sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumu nodrošināšanu. Tāpēc sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumu sniegšana ir jautājums, kas skar dažādas ieinteresētās puses, piemēram, pašvaldības līmenī, valsts mērogā vai konkrētā iestādē.

Lielākie incidenti, piemēram, COVID-19 pandēmija ar aizliegumiem un ierobežojumiem, kā arī masveida bēgļu plūsma no Ukrainas, ir parādījuši, ka vietējām varas iestādēm ir jāatrod jauni veidi, kā organizēt sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumus krīzes apstākļos. Seku mazināšanas pasākumu piemēri, lai reaģētu uz šādiem apstākļiem, ir piegādes ķēdes pārkārtošana vai nepieciešamība izveidot jaunas telpas maltīšu gatavošanai un pasniegšanai. Vēl viena šīs krīzes pieredze ir tāda, ka iestādēm un ēdināšanas nodrošinātājiem, iespējams, nāksies sadarboties un iesaistīt jaunus dalībniekus, piemēram, brīvprātīgo grupas vai pārtikas bankas pārtikas izplatīšanai. Sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumu ilgtermiņa noturības nodrošināšanā vietējās iestādes spēlē galveno lomu.

Sabiedrisko ēdināšanas pakalpojumu pielāgošana mainīgajiem apstākļiem prasa galveno ieinteresēto pušu, kas iesaistītas maltīšu pasūtīšanā, gatavošanā un izplatīšanā, spēju pielāgoties un gatavību rīkoties. Normālos apstākļos ir nepieciešams identificēt iespējamus riskus un vājos posmus, lai uzlabotu galveno ieinteresēto pušu gatavību nodrošināt sabiedriskās ēdināšanas pakalpojuma nepārtrauktību. Tāpēc ir svarīgi, lai pašvaldības būtu gatavas gadījumiem, kas varētu ietekmēt sabiedrisko maltīšu nodrošināšanu. Sagatavošanās jebkuram nevēlamam notikumam palīdz uzturēt regulārus sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumus. Mācības, kas iegūtas no skolu slēgšanas Covid-19 pandēmijas laikā un izmaiņām skolēnu ēdināšanas veidos, ir iedvesmojušas šo Rokasgrāmatu.

Rokasgrāmata ir paredzēta, lai atbalstītu galvenās ieinteresētās puses, lai izstrādātu plānus labākai pārvaldībai krīzes apstākļos, lai varētu uzturēt sabiedriskās maltītes ražošanu un izplatīšanu. Rokasgrāmata neaizstāj valsts vai vietējos plānus, ko jau ir izstrādājušas attiecīgās iestādes

vai struktūras. Rokasgrāmatā arī nav sniegti padomi par pārtikas nekaitīguma riskiem un to mazināšanas pasākumiem. **Rokasgrāmatas mērķis ir iedvesmot sabiedriskajā ēdināšanā iesaistītās puses pārdomāt, kā rīkoties situācijās, kad parasto iepirkumu, ražošanas un izplatīšanas prakti traucē nelieli vai lieli incidenti. To mēs uzskatām par “gatavību rīcībai”.**

Rokasgrāmata ir sagatavota vispārīgā līmenī, un lasītājs tiek mudināts pielāgot jebkuru ideju vai ieteikumu savam kontekstam, situācijai un valstij. Rokasgrāmata ir izstrādāta, lai galvenokārt kalpotu pašvaldību un to virtuvju vajadzībām, papildinot ar citām mērķa grupām, piemēram, maltīšu ražošana vai dalība piegādes ķēdē. Rokasgrāmata ir papildināta ar instrumentu kopumu, kas piedāvā instrumentus krīzes pārvarēšanai un rīkus sabiedriskās ēdināšanas ilgtspējas uzlabošanai. Rīki ir pieejami šajā vietnē: [Laipni lūgti ilgstpējīgas sabiedriskās ēdināšanas rīku kopumā! - StratKIT Ilgstpējīgas sabiedriskās ēdināšanas rīku kopums \(sustainable-public-meal.eu/lv/\)](https://www.stratkitt.eu/laipni-lugti-ilgstpejigas-sabiedriskas-edinasanas-riku-kopuma/)

Rokasgrāmata ir rezultāts astoņās Baltijas jūras reģiona valstīs veiktajam pētnieciskajam darbam un konsultācijām. StratKIT+ projektā ir iesaistīti partneri (gan akadēmiskās jomas pārstāvji, gan sabiedriskās ēdināšanas nodrošināšanā iesaistītās puses) no Dānijas, Igaunijas, Somijas, Vācijas, Latvijas, Lietuvas, Polijas un Zviedrijas. Rokasgrāmatas autori nav atbildīgi par rezultātiem vai starpgadījumiem, kas var rasties Rokasgrāmatas vai StratKIT+ rīkkopas lietošanas rezultātā.

1.2 Kas ir pārtikas krīze?

Krīze ir situācija, kas nepārprotami izceļas no “normālās” situācijas un provocē lielas izmaiņas ikdienas rutīnā. Pārtikas krīze iestājas, ja pēkšņi tiek būtiski traucēta pārtikas piegāde, nav iespējams nodrošināt regulārus sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumus vai ir pēkšņs cilvēku skaita pieaugums, kas ir atkarīgs no sabiedriskās ēdināšanas nodrošinājuma. Tas prasa gatavotību, tiklu veidošanu un rīcību, kas arī veido šīs Rokasgrāmatas saturu.

Krīzi var izraisīt ārēji apstākļi, kas būtiski ietekmē normālu stāvokli. Pārtikas krīžu virzītājspēki, kas būtiski ietekmē pārtikas pieejamību cilvēkiem, varētu būt šādi:

- veselības krīze – piemēram, pārtikas piesārņojums vai cilvēku pārvietošanās ierobežojumi infekcijas slimību novēršanai;
- ekonomiskā krīze – piemēram, strauji augošās pārtikas cenas;

- drošības krīze – piemēram, karš un konflikti;
- ekoloģiskā krīze – piemēram, dabas katastrofas, kas izraisa būtiskus traucējumus pārtikas piegādes ķēdēs vai fiziskus šķēršļus pārtikas pieejamībai.

Krīze var izraisīt:

- pārtikas aprites darbību slēgšanu un ierobežojumus (ražošana, tirgi, ēdināšanas pakalpojumi utt.);
- restorānu, ēdnīcu, ēdināšanas vietu slēgšanu un ierobežojumus;
- skolu slēgšanu un ierobežojumus un līdz ar to skolēnu ēdināšanas pārtraukšanu;
- personas mobilitātes ierobežojumus.

Šo slēgšanu un ierobežojumu dēļ var tikt samazināta piekļuve pārtikai un alternatīviem izplatīšanas pakalpojumiem. Tas prasa to personu rīcību, kuras ir atbildīgas par sabiedrisko ēdināšanu. Šīs nestandarta situācijas ir pierādījušas, ka pašvaldībām ir jārikojas ātri, lai uzturētu sabiedriskās ēdināšanas pieejamību, jo īpaši bērni, veci cilvēki un bēgļi ir atkarīgi no sabiedriskās ēdināšanas. Tāpēc ēdināšanas nodrošināšanai mainīgos apstākļos ir svarīgi jauni dalībnieki.

Taču arī nelieli starpgadījumi var izraisīt pārtikas krīzi, piemēram, ja pasūtītās preces netiek piegādātas, vai arī nav pieejama skolas ēdnīcas telpa. Jebkurā gadījumā, ja ir traucēta parastā iepirkumu, ražošanas un maltīšu izplatīšanas prakse, būtu jāveic pasākumi, lai nodrošinātu sabiedrisko maltīšu pastāvīgu piegādi.

1.3 Kā sākt darbu pie Rīcības plāna

Ideja par rīcības plāniem sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumu sniegšanai ir motivēt galvenās ieinteresētās puses apsvērt, kādas darbības varētu būt nepieciešamas, lai nodrošinātu pastāvīgu sabiedrisko maltīšu piegādi traucētos

apstākļos. Tas prasa darbības vairākos pārvaldības līmeņos: publiskais iepirkums, maltīšu ražošana un maltīšu nodrošināšana. Rīcības plānā jāņem vērā, kas jādara “šobrīd” (lai labāk sagatavotos krīzes apstākļiem) un tuvākajā nākotnē. Lai sāktu darbu pie rīcības plāna, ir nepieciešams vadītājs. Šī Rokasgrāmata ir paredzēta attiecīgajām darbinieku grupām pašvaldības līmenī (piemēram, ēdināšanas nodaļā). Rīcības plāni ir regulāri jāatjaunina, lai nodrošinātu to aktualitāti.

Veidojot rīcības plānus sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumiem, ir svarīgi, lai plāni tiktu izstrādāti sadarbībā ar galvenajām ieinteresētajām pusēm, kas iesaistītas ēdināšanas iepirkumā, ražošanā un izplatīšanā. Plāni ir regulāri jāpārskata, jāatjaunina un jāpilnveido kopā ar galvenajām ieinteresētajām pusēm, lai nodrošinātu to derīgumu un izmantojamību. Tā ir laba rutīna, lai pārskatītu un pielāgotu plānu pēc krīzes situācijas un papildinātu ar izmaiņām.

Ņemiet vērā, ka jebkuras izmaiņas vienā plānā (piemēram, kas svarīgs virtuvē) var ietekmēt plānus, ko izstrādājušas citas struktūras vai ieinteresētās personas. Krīzes situācijā ir ārkārtīgi svarīgi, lai dalībnieki varētu strādāt kopā, tādēļ ir jāsaprot un rūpīgi jāapsver dažādu ieinteresēto pušu plānu saskarnes.

Lai jebkurš rīcības plāns darbotos, ir svarīgi, lai tie, kas veic darbības, zinātu, kā rīkoties. Tāpēc ir ieteicams izmantot parastos apstākļus dažādu personāla grupu apmācībai. Būtiska ir sākotnējās vai parastās situācijas kartēšana; tas ir paskaidrots 2. nodaļā. Piemēram, iepirkumu amatpersonas varētu apmācīt atrast vietējos piegādātājus, vai arī šefpavārus varētu apmācīt izstrādāt receptes pārtikas pakām atšķirībā no ēdienreizēm. Ļoti svarīga apmācības tēma ir sadarbība starp dažādām ieinteresēto pušu grupām. Mācības no Covid-19 krīzes parādīja, ka saskarnes vai saiknes starp ieinteresētajām pusēm spēlēja svarīgu lomu veiksmīgas alternatīvas atrašanai sabiedriskās ēdināšanas pakalpojuma sniegšanai. Saskaņā piemēri varētu būt vietnes, kas paredzētas brīvprātīgo grupu pārvaldībai vai sadarbībai ar ēdināšanas uzņēmumu virtuvēm.

2 MALTĪŠU NODROŠINĀŠANAS RISKĀ PROFILA KARTĒŠANA

2.1 Bāzes rutīnu kartēšana

Sabiedriskajai ēdināšanai ir daudz dažādu mērķa grupu (slimnīcas, bērnudārzi, skolas, sociālās aprūpes nami, bruņotie spēki un daudzas citas). Sabiedrisko ēdināšanas uzņēmumu un maltīšu sadales sistēmu daudzveidība ir plaša un ir iestrādāta vietējos apstākļos un institucionālās struktūrās. Tas nozīmē, ka rīcības plāns ir jāizstrādā, lai mērķētu uz ražošanas struktūru, atrašanās vietu, piegādes ķēdēm un katras pašvaldības virtuves kritiskajiem riskiem. Piemēram, virtuve, kas atrodas laukos, varētu būt citā situācijā nekā virtuve pilsētā, ja runa ir par sadarbību ar vietējiem piegādātājiem vai ēdināšanas nodrošināšanu skolā. Ir arī svarīgi ņemt vērā, ka riska profilu varētu definēt virtuvju klasterim, kas darbojas vienā noteiktā zonā ar vienādiem nosacījumiem.

Rīcības plāna pamats ir **pārskats par rutīnu un lēmumu pieņemšanas pienākumiem normālos apstākļos**. Tam vajadzētu būt jebkura plāna sākumpunktam. Pārskatu varētu izstrādāt, lai parādītu uzdevumus, personālu, preces un materiālus un informācijas plūsmas, kas nepieciešamas katram ražošanas līnijas posmam no iepirkuma līdz patērētājam, piemēram, skolēniem. Turklāt ir svarīgi pieminēt atbildību par lēmumu pieņemšanu. Bāzes līniju varētu izstrādāt apkopotā līmenī (vispārīgi uzdevumi) vai ar sīkāku informāciju, lai parādītu, piemēram, dārzenus un gaļas pārstrādi; saldētu pārtikas produktu ražošanu; atgriezās preces utt. Tēmas, kuras varētu ņemt vērā, izstrādājot sākotnējo pārskatu, ir:

- iepirkuma struktūra;
- atbilstība noteikumiem un standartiem;
- ražošanas struktūra (ražošanas ķēdes, darba stacijas, preču un materiālu plūsma);
- iekārtu statuss un vadība;
- pārtikas preču, materiālu un atgriezto preču piegādes ķēde(-es)/ piegādātāji;
- ēdienu sadales struktūra;
- ēšanas vide (piemēram, sēdvietas un cilvēku plūsma);
- atkritumu apstrāde;
- uzkopšana.

Pamatlīniju kartēšana atvieglo alternatīvu risinājumu atrašanu krīzes situācijā. Piemēram, nepieciešamība saglabāt sociālo distancēšanos COVID-19 pandēmijas laikā ietekmēja ēdināšanas veidu skolās. Risinājums varētu būt drošības zonu organizēšana.

[Drošības zonu organizēšana infekcijas risku mazināšanai - StratKIT Ilgtspējīgas sabiedriskās ēdināšanas rīku kopums \(sustainable-public-meal.eu/iv/\)](https://sustainable-public-meal.eu/iv/)

Iepirkumu nodaļai varētu būt noderīgs parastās prakses bāzes pārskats. Šajā bāzes līnijā iekļaujamās tēmas varētu būt šādas:

- konkursa procedūra(-as);
- piegādātāju identificēšana un novērtēšana;
- atbilstība noteikumiem un standartiem;
- pārskats par virtuvēm un maltīšu pasniegšanas vietām;
- pārskats par personālu, kas pieejams maltīšu iepirkumam, ražošanai un izplatīšanai;
- atkritumu apsaimniekošanas sistēma.

2.2 Plūsmas diagrammu izmantošana virtuves riska profila kartēšanai

Sabiedriskā ēdināšanas uzņēmuma riska profilu varētu novērtēt, piemēram, aplūkojot piegādes ķēdes struktūru (gara vai īsa piegādes ķēde un piegādātāju skaits), nodrošināto ēdienreīžu skaitu (pašvaldības atkarība no subjekta), cilvēku skaitu, kas atkarīgs no sabiedriskajām maltītēm (piemēram, seniori, slimnieki vai skolēni), uzņēmuma atrašanās vietu (piemēram, pilsētā vai laukos), tehnoloģiju un aprīkojuma stāvokli virtuvē, personālu un citus faktorus.

Atkarība no viena piegādātāja varētu norādīt uz augstu riska profilu. Darbs ar vairākiem vietējiem piegādātājiem varētu būt veids, kā samazināt piegādes ķēdes traucējumu risku krīzes situācijā. Ņemiet vērā, ka ir nepieciešams laiks, lai organizētu piegādes no vietējiem lauksaimniekiem vai pārtikas uzņēmumiem. Ieteicams izstrādāt blokshēmu, lai vizualizētu dažādus komponentus iestādes piegādes ķēdē(-ēs). Analizējot piegādes ķēdes plūsmu diagrammas, ēdināšanas uzņēmums un tās piegādātāji varētu identificēt vājās un stiprās puses un noteikt piesardzības pasākumus, lai nodrošinātu pārtikas piegādi. Kad piegādes ķēdes blokshēma tiek sastādīta konkrētai virtuvei, tā ir noderīga:

- iespējamo problēmu vai risku identificēšanai, kas var rasties jebkurā virtuves piegādes ķēdes posmā;
- palīdzot iepirkumu nodaļām, virtuvēm un piegādes ķēdes profesionāļiem ātri saprast, kā tiek organizēta loģistika, un, pamatojoties uz to, veicināt integrētu pieeju maltīšu nodrošināšanai;
- saziņas veicināšanai starp ieinteresētajām pusēm, tostarp vairumtirgotājiem, ražotājiem un citiem iesaistītajiem piegādātājiem, kā arī iepirkuma amatpersonām un klientiem.

[Vietējo piegādātāju piesaite - StratKIT Ilgtspējīgas sabiedriskās ēdināšanas rīku kopums \(sustainable-public-meal.eu/lv/\)](#)

[Bioloģisko lauksaimniecības produktu piegādātāju kartēšana - StratKIT Ilgtspējīgas sabiedriskās ēdināšanas rīku kopums \(sustainable-public-meal.eu/lv/\)](#)

Plūsmu diagramma (1. attēls) varētu aptvert darbības un ieinteresētās puses, kas iesaistītas maltītes piegādē, tādējādi kartējot piegādātājus, ražošanas/gatavošanas iekārtas, krājumus un uzglabāšanu, kā arī izplatīšanas vai pakalpojumu sistēmu. Kad preču un pakalpojumu plūsma ir vizualizēta, ieteicams modelim pievienot naudas un informācijas plūsmas. Izveidotais preču, pakalpojumu, naudas un informācijas pārskats palīdzēs ēdinātājiem identificēt riskus un vājās vietas.

Neaizmirstiet kopīgot piegādes ķēdes modeļa projektu ar iesaistītajiem piegādātājiem un klientiem. Tas palīdzēs identificēt vājās vietas, veicinās sadarbību krīzes laikā un saīsinās reakcijas laiku krīzes apstākļos. Ir ieteicams regulāri atjaunināt piegādes ķēdes plūsmu diagrammu un kopīgot atjaunināto versiju ar piegādes ķēdes partneriem.

Papildu lasīšanai skatīt [What is a supply chain diagram and how do you make one? | Indeed.com UK \(https://uk.indeed.com/career-advice/career-development/supply-chain-diagram\)](#)

Jebkuriem traucējumiem sabiedriskās ēdināšanas nodrošināšanā ir savs riska profils. Tas nozīmē, piemēram, ka riski, ko rada šodienas ēdināšanas sadales traucējumi, atšķiras no riskiem, kas saistīti ar sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumu ilgtermiņa slēgšanu, piemēram, skolās. Ieteicams rūpīgi apsvērt dažādu scenāriju riska profilu un identificēt kritiskos faktorus, kas var radīt grūtības maltīšu ražošanas un izplatīšanas uzturēšanā. Kritiskos faktorus var identificēt iekšēji (piemēram, aprīkojuma bojājums vai personāla trūkums) vai ārēji (piemēram, piesārņojums, bloķēšana vai strāvas padeves pārtraukumi).

Rīcības plānam jāsniedz spēcīgs atbalsts krīzes situācijās un jākalpo kā stratēģiskam dokumentam pašvaldībai. Ieteicams izstrādāt rīcības priekšlikumus, kā tikt galā ar dažādiem kritiskiem riskiem. Piemēram, piesārņota krāna ūdens gadījumā sagatavojiet rīcības priekšlikumu, kā šo problēmu varētu atrisināt. Galvenais uzdevums ir domāt uz priekšu un uzskaitīt iespējamus risinājumus maziem un lieliem incidentiem.

Lai sagatavotos katrā scenārijā definētajiem riskiem, ir svarīgi identificēt resursus, kas nodrošinātu ilgstošu ēdināšanas nodrošināšanu. Iekšējo resursu piemēri ir galvenās darbinieku grupas vai kontakti ar piegādātājiem un ārējie resursi, piemēram, brīvprātīgie vai virtuves, kas pieder privātajam sektoram, piemēram, restorāni. Kad iekšējie un ārējie resursi ir identificēti, ir svarīgi šo informāciju ar kontaktinformāciju pievienot rīcības plānam.

Ieteicams organizēt tikšanos ar galvenajām ieinteresētajām pusēm (identificētajiem resursiem) un pārrunāt lomu un pienākumus krīzes situācijā.

1. ATTĒLS. PIEGĀDES ĶĒDES BLOKSHĒMAS PIEMĒRS.

3 MAINĪTA PRAKSE, SADARBĪBAS PARTNERI UN PIENĀKUMI

3.1 Galveno ieinteresēto personu un jaunpienācēju noteikšana

Normālos apstākļos ieinteresēto pušu tīkls būtu labi zināms. Tīklā ietilpst, piemēram, iepirkuma iestāde, ēdināšanas pakalpojumu sniedzējs, piegādātāji (piemēram,

vairumtirgotāji) un izplatītāji. Krīzes situācijā ieinteresēto personu tīkls varētu mainīties, iekļaujot tajā jaunus dalībniekus, vai arī varētu mainīt esošo dalībnieku lomu. Tāpēc ir ieteicams izstrādāt ieinteresēto personu karti, lai noteiktu galvenās ieinteresētās personas, kas ir iesaistītas sabiedriskajā ēdināšanā normālos apstākļos (2. attēls).

2. ATTĒLS. IEINTERESĒTO PERSONU KARTES PARAUGS, KAS CENTRĒTS AP SABIEDRISKO MALTĪTI.

3.2 Traucējumi rada jaunus uzdevumus

Parastos uzdevumos, kas saistīti ar sabiedriskās ēdināšanas nodrošināšanu, var būt neiespējami veikt traucētos apstākļos, jo tas var radīt prasības pēc jaunas prakses, pievienot jaunus uzdevumus, izmaiņas piegādes ķēdes struktūrā vai dažādot darbības vai saziņas metodes. 1. tabulā sniegtas idejas, kā jaunas un esošas ieinteresētās personas varētu dot ieguldījumu jaunu uzdevumu veikšanā. Ir svarīgi zināt, kādas papildu ieinteresētās personas (jaunpienācēji) varētu būt iesaistītas sabiedriskā sektora maltīšu nodrošināšanā un kādus iespējamus uzdevumus šīs ieinteresētās personas varētu veikt. Viens no piemēriem ir nepieciešamība organizēt pārtikas pakas, lai aizstātu skolas

ēdienus, tādējādi radot prasības jauna izplatīšanas modeļa organizēšanai. Vēl viens piemērs ir nepieciešamība nodrošināt ēdiena gatavošanas iekārtas daudziem neaizsargātiem cilvēkiem, organizējot sabiedriskās virtuves.

[Skolas maltītes nodrošināšana bērniem un pusaudžiem krīzes situācijās - StratKIT Ilgtspējīgas sabiedriskās ēdināšanas rīku kopums \(sustainable-public-meal.eu/lv/\)](#)

[Sociālo vituvju organizēšana pašvaldībās - StratKIT Ilgtspējīgas sabiedriskās ēdināšanas rīku kopums \(sustainable-public-meal.eu/lv/\)](#)

1. TABULA. JAUNO IEINTERESĒTO PERSONU (JAUNPIENĀCĒJU) PIEMĒRI UN TO IESPĒJAMĀS IEGULDĪJUMS SABIEDRISKĀS ĒDINĀŠANAS NODROŠINĀŠANĀ.

Jaunpienācēji	Potenciāls ieguldījums / jauni uzdevumi
Loģistikas uzņēmumi	Maltīšu izdalīšana pilsētās un laukos
Restorāni un ēdnīcas	Vieta sabiedriskās maltītes izgatavošanai
Lauksaimnieki un pārtikas uzņēmumi	Nodrošināt pārtikas produktus
Pārtikas bankas/organizācijas, kas izdala pārtikas pārpalikumus	Nodrošināt pārtikas produktus un palīdzēt izplatīšanā
Brīvprātīgie	Jebkurš ieguldījums (palīdzība gatavot maltītes, izplatīt ēdienu, sazināties, izveidot tīmekļa vietnes utt.)
Ēdināšanas uzņēmumi	Pārtikas paku iepakošana (lai aizstātu skolas ēdināšanu)

Viena no idejām varētu būt jaunpienācēju pievienošana jau sagatavotajai ieinteresēto personu kartei. Tas palīdzētu vizualizēt jaunpienācēju resursu izmantošanu. Būtu vēlams izveidot ieinteresēto personu tīklu, kas būtu sagatavots sadarbībai ar jauniem dalībniekiem, piemēram, vietējiem restorāniem, privātiem autovadītājiem vai vietējiem lauksaimniekiem.

3.3 Lēmumu pieņemšana un atbildība

Ir svarīgi apsvērt un vienoties par to, kurš ir atbildīgs par rīcību krīzes situācijā, jo tas var atšķirties no lēmumu pieņemšanas pienākumiem normālos apstākļos. Tāpat ir svarīgi precizēt lēmumu pieņemšanas hierarhiju: kas pieņem lēmumus par kādu tēmu, un kam ir "IET/NEIET" teikšana. Atcerieties, ka krīzes situācijās lēmumu pieņemšanā var iesaistīt citas iestādes un īstenot jaunas procedūras; piemēram, civilās aizsardzības brigādes vai labdarības organizācijas varētu kļūt par daļu no lēmumu pieņemšanas procesa, kas ietekmē sabiedriskās ēdināšanas nodrošināšanu.

Traucētās situācijās ļoti bieži ir ieteicams organizēt komiteju, kas vadītu sabiedriskās ēdināšanas nodrošināšanu. Komitejā varētu būt maltīšu ražotāju, iepirkuma veicēju, izplatītāju un citu organizāciju vai ieinteresēto personu pārstāvji, piemēram, vecāki.

Komiteja darbotos kā forums informācijas apmaiņai un lēmumu pieņemšanas atbalstam. Pamatojoties uz piemēru par traucējumiem skolēnu ēdināšanas nodrošināšanā, komitejā varētu būt pārstāvji no skolas (piemēram, vecāki, virtuves vadītājs un skolas vadība), pašvaldības iepirkuma speciālisti, regulārie un jaunie piegādātāji un citas ieinteresētās personas, kas varētu palīdzēt organizēt risinājumu skolu ēdināšanai konkrētās krīzes laikā. Komitejai būtu jāorganizē regulāras sanāksmes, lai uzraudzītu situāciju, novērtētu risinājumus un nodrošinātu pastāvīgu sabiedrisko ēdināšanu. Ir svarīgi ziņot par vienošanos un plānotajām darbībām un veikt turpmākus pasākumus nākamajā komitejas sanāksmē. Komiteju sanāksmju ziņojumu

mi varētu būt svarīgi, lai nodrošinātu, piemēram, skolēnu ēdināšanas nepārtrauktību turpmākās krīzes laikā.

[Ēdnīcas komisijas izveide - StratKIT Ilgtspējīgas sabiedriskās ēdināšanas rīku kopums \(sustainable-public-meal.eu/lv/\)](https://sustainable-public-meal.eu/lv/)

3.4 Komunikācija

Saziņa ir jāpielāgo krīzes situācijai, piemēram, jāpielāgo, lai atbilstu krīzes nopietnībai (liels valsts mēroga incidents, neliela vietēja problēma vai incidents virtuvē šodien). Komunikācijai jābūt pielāgotai, lai sniegtu galvenos vēstījumus tām ieinteresētajām pusēm, kuras ietekmē maltīšu nodrošināšanas traucējums, un tām ieinteresētajām personām, kuras ir iesaistītas sabiedrisko maltīšu ražošanas uzturēšanā (un atjaunošanā, ja tāda ir). Piemēram, ēdināšanas uzņēmumam ir jāveido dialogs ar klientiem, lai informētu par izmaiņām un to, kā tiks pārkārtota maltīšu nodrošināšana. Šeit svarīgs kontaktpunkts varētu būt pašvaldības komunikācijas birojs. Politikas veidotājiem ir nepieciešama skaidra komunikācija un informācija, lai noteiktu risinājumus krīzes situācijās. Ņemiet vērā, ka komunikācija ar politikas veidotājiem pašvaldības līmenī var atšķirties no saziņas ar reģionālajiem vai valsts politikas veidotājiem.

Strukturēta pieeja komunikācijai varētu būt:

1. noteikt mērķa grupas, kas ir būtiskas sabiedriskās maltītes ražošanai, nodrošināšanai un patēriņam;
2. noskaidrojiet, kāda informācija būtu nepieciešama katrai mērķa grupai krīzes situācijā. Izveidojiet galveno kontaktpersonu sarakstu. Kas jums jāinformē? No kā jums ir nepieciešama informācija?
3. nosakiet prioritātes komunikācijas darbībām: vispirms ir jāseko plašākai pieejai. Pārlicinieties, ka tie, kas ir atkarīgi no sabiedriskās maltītes, ir pienācīgi

informēti par situāciju un tās sekām. Pārlicinieties, ka ēdināšanas uzņēmumi, kas noslēguši pakalpojumu līgumus, ir informēti par pašvaldības vai pilsētas ārkārtas rīcības plāniem ēdināšanas pakalpojumu jomā;

4. ņemiet vērā, ka krīzes situācijās var mainīties pieņēmumi un jaunas ieinteresētās puses (piemēram, imigrācijas dienesti vai humānās palīdzības organizācijas) var kļūt par svarīgiem partneriem maltīšu nodrošināšanā. Tiem jābūt iekļautiem kontaktu sarakstā.

[Stratēģiskā krīzes komunikācija un vadība sabiedriskās ēdināšanas nodrošināšanā - StratKIT Ilgtspējīgas sabiedriskās ēdināšanas rīku kopums \(sustainable-public-meal.eu/lv/\)](https://sustainable-public-meal.eu/lv/)

[Komunikācija un spēju veidošana - StratKIT Ilgtspējīgas sabiedriskās ēdināšanas rīku kopums \(sustainable-public-meal.eu/lv/\)](https://sustainable-public-meal.eu/lv/)

4 PĀRDOMAS PAR KRĪZES VADĪBU

4.1 Laba prakse pārdomām par krīzes pārvarēšanu

Kad krīzes situācija ir pārvarēta un sabiedriskā ēdināšana ir atsākta normālos vai jaunos apstākļos, ir laiks pārdomāt krīzi. Attiecībā uz tām ieinteresētajām personām, kas ir iesaistītas sabiedriskās ēdināšanas nodrošināšanā (iepirkuma iestāde, ēdināšanas uzņēmums, izplatītāji un pārtikas piegādātāji), pārdomas varētu attiekties uz šādiem jautājumiem:

- savlaicīga rīcība;
- kontaktu saraksts;
- sadarbība ar zināmām un jaunām ieinteresētajām pusēm;
- krīzes vadības komandas vai komitejas organizēšana;
- (mainīti) pienākumi;
- komunikācija;
- pieredze un ieteikumi uzlabojumiem;
- nepieciešamie atjauninājumi esošajos sagatavotības plānos, blokshēmās vai ieinteresēto personu kartēs.

Būtu jāorganizē zināšanu apmaiņas pasākumi ar kolēģiem, kā arī ieinteresēto personu grupām, lai pārdomātu un apspriestu pēc krīzes gūto informāciju un paraugpraksi. Zināšanu apmaiņas pasākumus varētu organizēt iekšēji, lai atspoguļotu un uzlabotu praksi, ko īsteno konkrētā struktūra, piemēram, ēdināšanas uzņēmums vai pašvaldība. Tāpat tiek rosināts organizēt zināšanu apmaiņas sanāksmes, kurās iesaistītas jaunas ieinteresētās personas, kas devušas ieguldījumu krīzes situācijā. Attiecībā uz zināšanu apmaiņu ir svarīgi apspriest un pārdomāt saskarnes, saziņu un pienākumus ar vispārēju mērķi izcelt neaizsargātību un rīcības punktus, lai izvairītos no piedzīvotajām problēmām. Turklāt jaunas idejas, kas tika ieviestas un izmēģinātas krīzes laikā, var būt izrādījušās veiksmīgas, un tāpēc tās ir piemērotas, lai iekļautu atjauninātajā sākotnējās kārtības versijā sabiedrisko maltīšu nodrošināšanai normālos apstākļos.

4.2 Vairāk resursu: StratKIT tīkls un rīki

Papildus Rokasgrāmatai vietnē <https://www.sustainable-public-meal.eu/lv/> ir pieejams tiešsaistes rīku komplekts. Rīku komplekts piedāvā viegli lietojamu rīku kolekciju, lai atvieglotu darbības, kas varētu palīdzēt uzturēt sabiedriskās maltītes krīzes situācijās. Rīku komplekts piedāvā arī plašu rīku klāstu, kas izstrādāts, lai iedvesmotu iepirkuma darbības, saziņas un apmācības pasākumus, ēdienkartes optimizāciju un sadarbību ar lauksaimniekiem un vietējiem piegādātājiem, lai veicinātu sabiedriskās maltītes ilgtspējību.

Rokasgrāmata Rīcības plāna sagatavošanai un pārtikas krīžu pārvarēšanas rīku kopums ir izstrādāta Interreg BSR StratKit+ projekta (2022-2024) laikā, pamatojoties uz konsultācijām ar galvenajām ieinteresētajām pusēm un ekspertiem no astoņām BJR valstīm.

Projekts ir saņēmis Interreg Baltijas jūras reģiona finansējumu granta Nr. #S005 StratKit+

Interreg
Baltic Sea Region

Co-funded by
the European Union

RESPONSIVE PUBLIC SERVICES

StratKIT+